

Mons. ThDr. Ignác Fábry, čanádsky biskupský vikár a košický biskup

Cyril Hišem

<https://doi.org/10.54937/nhe.2023.12.2.54-65>

Mons. ThDr. Ignatius Fabry, the episcopal vicar in Timisoara and the Bishop of Diocese of Kosice

Abstract: Bishop Ignatius Fabry was born 24. July 1792 in Sátoraljaújhely. He completed his theological studies in 1807. He received his priestly ordination on August 1st 1815 from the hands of the Bishop of the diocese of Kosice, Andrew Szabó as a 23-year old. Following his appointment as Bishop of Czanad in 1834, József Lonovics, who resided in Timisoara, invited him in his services. Ignatius Fabry became the episcopal vicar of the Diocese of Czanad in 1848. Emperor Franz Joseph I. appointed him as the Bishop of the Diocese of Kosice on February 5th 1852. This appointment was confirmed by Pope Pius IX. 27. September 1852. Fabry was consecrated and installed on November 30th 1852 in Kosice. He died 24. June 1867 and he was buried 7. January in the Cathedral of Košice.

Keywords: Bishop, Episcopal vicar, Diocese, Cathedral, Kosice.

Úvod

V súčasnosti prebiehajúca synoda o synodalite je ukázkou univerzálnosti Cirkvi. V rámci univerzálnosti Cirkvi môžu spolupracovať jej členovia zo všetkých končín sveta. Tak to bolo aj v minulosti, keď dve diecézy – košickú a čanádsku – na opačnom konci Uhorska spájala jedna osobnosť. Kňaz a neskorší biskup Ignác Fábry. Tento príspevok chce poukázať práve na túto osobnosť z pohľadu súčasného územia Košickej arcidiecézy.

Štúdiá a kňazská služba v Košickej diecéze

Biskup Ignác Fábry sa narodil 24. júla 1792 v Sátoraljaújhely. Jeho otec sa volal Ignác, matka Terézia, rod. Delyová, pracovala v domácnosti.¹

Gymnaziálne štúdiá absolvoval v Košiciach, keď bol v roku 1807 prijatý za košického bohoslovca. V tom čase sa košickí bohoslovci pripravovali ku kňazstvu ešte v Jágri, no filozofiu už niektorí študovali na Kráľovskej akadémii v Košiciach. Tak to bolo aj v jeho prípade.²

V Košiciach na ceste ku kňazstvu prijal nižšie rády. Teológiu však absolvoval od 1807 v Pešti, kde získal 1. septembra 1813 titul SS.Th.Dr. Subdiakonát prijal 13. marca 1814 a diakonát 31. augusta 1814. Kňazskú vysviacku prijal ako 23-ročný 1. augusta 1815 z rúk košického biskupa Andreja Szabóa.³

Po ukončení štúdií a v čase čakania na dosiahnutie kánonického veku pôsobil od 9. októbra 1813 ako ceremoniár, biskupský aktuár. V čase od 15. novembra 1817 bol tajomníkom biskupa Andreja Szabóa a neskôr aj členom konzistória. Po príchode nového diecézneho biskupa Štefana Csecha sa I. Fábry stal od 25. júna 1821 farárom v Monoku a prísediacim súdnej tabule Abovskej a Zemplínskej stolice.⁴

V službách Čanádskej diecézy

Po vymenovaní Józsefa Lonovicsa za čanádskeho biskupa so sídlom v Temešvári v roku 1834, si biskup pozval I. Fábryho do svojich služieb. Stal sa tak riaditeľom biskupského úradu Čanádskej diecézy, v roku 1835 titulárnym opátom Opátstva sv. Martina de Bulch alias Bulcs, kanonikom – kantorom Čanádskej diecézy, 1838 kanonikom – lektorom Čanádskej diecézy a neskôr v roku 1843 titulárnym biskupom bosonenským.⁵

Medzitým po menovaní rožňavského biskupa J. Scitovského za kaločského arcibiskupa bol biskup J. Lonovics presvedčený, že za biskupa rožňavskej diecézy bude menovaný I. Fábry. No nestalo sa tak. Rožňavským biskupom sa stal Dominik Zichy.⁶

Ignác Fábry ako čanádsky kanonik

¹ V staršej literatúre a tiež v archívnych materiáloch sa nachádza dátum 28. júla 1792. Pozri: SZOKOLSZKY, Bertalan. *A százeves Kassai püspökség*. Kassa 1904, s. 85 a tiež *Informationis Tabella de Clero Juniore Dioecesis Cassoviensis pro primo Semestri anni 1810/11*, Agriae 30.4.1811.

² HIŠEM, Cyril. *Dejiny kňazského seminára v Košiciach (1918 – 1950)*. Košice: VMV 2000, s. 85 – 87.

³ Bishop Ignác Fábry. In <http://www.catholic-hierarchy.org/bishop/bfabry.html>

⁴ HIŠEM, Cyril. *Košické presbytérium (1804 – 2006)*. Prešov: VMV 2006, s. 64.

⁵ ČÍŽMÁR, Marián. *Páslí zverené im stádo – Košickí biskupi v rokoch 1804 – 2004*, s. 151–154.

⁶ Dominik Zichy. In. www.roznava.rcc.sk

Ignác Fábry sa v roku 1848 stal čanádskym biskupským vikárom, v rokoch 1847 a 1849 bol inšpektorom cirkevných škôl v Oradei. Fábry bol 19. júna 1848 prizvaný do komisie, ktorá mala za cieľ úpravu teologických štúdií. Komisia začala prácu v Budapešti, no návrhy sa kvôli revolučným rokom 1848 – 1849 nemohli realizovať.⁷

I. Fábry bol prívržencom Habsburgovcov, počas maďarskej buržoáznej revolúcie 1848 – 1849 ho maďarské vojská považovali za srbského vyzvedača, preto bol postavený pred štatariálny súd.⁸

Košický biskup

Biskupskej služby sa napokon dočkal v službách materskej diecézy. Panovníkom Františkom Jozefom I. bol 5. februára 1852 menovaný za košického biskupa. Toto menovanie pápež Pius IX. potvrdil 27. septembra 1852.⁹

Košická kapitula ho spočiatku zvolila za kapitulného vikára a do 30. novembra 1852 viedol diecézu ako kapitulný vikár. Predošlý kapitulný vikár Adam Szolcsányi v októbri 1852 totiž vážne ochorel a vzdal sa tohto úradu.¹⁰

Konsekrovaný a intronizovaný bol 30. novembra 1852 v Košiciach Vojtechom Bartakovičom, jágerským arcibiskupom. Spolusväťiteľmi boli Štefan Kollárčik, rožňavský biskup a Jozef Gaganec, prešovský gréckokatolícky biskup.¹¹

Počiatky biskupskej služby (1852 – 1855)

Prvé tri roky (1852 – 1855) sa niesli v duchu organizačných aj spoločenských zmien. V roku 1852 postihlo Šarišskú a Zemplínsku župu masové vyst'ahovalectvo na juh Uhorska. Miestodržiteľská rada poslala biskupovi Fábrymu prípis so žiadosťou, aby upovedomil kňazov, nech presvedčia ľudí, aby sa nedali nachytať k nerozmyslenému konaniu. Kňazi o tom kázali v nedele a navštevovali domácnosti, pričom ľudí varovali pred možnými nebezpečenstvami. V najviac postihnutých oblastiach kňazi prosili biskupov, aby vláda vyslala cisárske vojská na upokojenie hnutia v týchto miestach. Biskup Fábry túto žiadosť predložil županovi grófovi Antonovi Forgáčovi, následne vojsko skutočne vyšlo do najnebezpečnejších miest.¹²

V nasledujúcom roku biskup Fábry navštívil Abovskú stolicu a previedol po niekoľkých desaťročiach väčšie zmeny v usporiadaní dekanátov: v Above zriadil Šačianský dekanát, Sabinovský dekanát zmenil presunutím farností svoju polohu a bol vytvorený Toryský dekanát.¹³

Taktiež začal vizitácie diecézy v Abovskej župe a v r. 1857 pokračoval v Šarišskej. Ohľadom zbožných základín, kostolnej pokladnice a farského inventára urobil opatrenia pre väčší poriadok. Pri kostolnej pokladnici zaviedol pokladničný denník. Povinnosť vypracovať inventár cirkevného majetku, kostola a farskej budovy nariadil už biskup A. Sza-

⁷ ČIŽMÁR, Marián. *Rehoľný život na území Košického arcibiskupstva*. Prešo: VMV 2004, s. 33; ZUBKO, Peter. *Dejiny Košickej cirkvi v prameňoch (1803 – 2006)*, Prešov: VMV 2006, s. 32.

⁸ ZUBKO, Peter – HROMJÁK, Euboslav. *Košickí biskupi*. Vranov nad Topľou 1998, s. 16 – 17.

⁹ ČIŽMÁR, Marián. *Pásli zverené im stádo – Košickí biskupi v rokoch 1804 – 2004*, s. 154.

¹⁰ ČIŽMÁR, Marián. *Pásli zverené im stádo – Košickí biskupi v rokoch 1804 – 2004*, s. 154.

¹¹ ČIŽMÁR, Marián. *Pásli zverené im stádo – Košickí biskupi v rokoch 1804 – 2004*, s. 154.

¹² ČIŽMÁR, Marián. *Pásli zverené im stádo – Košickí biskupi v rokoch 1804 – 2004*, s. 155 – 156.

¹³ ZUBKO, Peter. *Dejiny Košickej cirkvi v prameňoch (1803 – 2006)*, s. 33.

bó. Biskup Fábry nariadil inventár spísat' v troch exemplároch, jeden zostal v archíve farského úradu, druhý bol zaslaný na biskupský úrad a tretí na dekanálny úrad. Každý farár bol povinný podať v určený čas správu o zbožných základinách, ktoré spravoval. Biskup založil 5 nových farností.¹⁴

Rok 1854 bol v cirkvi osobitne významný. Dňa 8. decembra pápež Pius IX. vyhlásil dogmu o Nepoškvrnenom počatí Panny Márie. Bulu o tejto dogme biskup Fábry slávnostne zverejnil v Košickej diecéze 4. mája 1855. Slávnostná sv. omša sa konala v každom farskom kostole.¹⁵

V r. 1855 biskup Fábry navštívil Zemplínsku stolicu. Presunul farnosť Zborov z rovnomenného dekanátu do Bardejovského a pre zostávajúce farnosti sa zmenil názov dekanátu na Topliansky.¹⁶

V tomto roku sa viedol aj spor o vlastnícke právo na knižnicu bývalej Kráľovskej akadémie. Úrady ju v r. 1856 napokon priznali Právnickej akadémii ako nástupnickej organizácii a viedenské ministerstvo školstva schválilo jej osobitný štatút. Od toho času mohla prezenčne používať knižnicu aj inteligencia. Štatút z r. 1909 ju otvoril aj širšej verejnosti.¹⁷

Biskup Fábry 19. januára 1855 rozšíril Kellnerov dar kapitule o 5000 forintov a napísal panovníkovi Františkovi Jozefovi I., aby schválil túto základinu a na miesto ďalšieho kanonika menoval zriaďovateľa.¹⁸

Koniec roka 1855 sa niesol v duchu konkordátu. Dňa 18. augusta 1855 ho so Sv. stolicou uzavrel panovník František Jozef I. Zrušili sa všetky zákony vzniknuté za jozefinizmu, ktoré protirečili Cirkvi.¹⁹

Sumarizácia

1853:

- konsekrácia kostola Narodenia P. Márie, Svinia,²⁰ Mena P. Márie, Stebnícka Huta.²¹
- ordinovaných bolo 5 kňazov, 5 zomrelo.

1854:

- stavba kostola Narodenia P. Márie, Rovné;²² kaplnky Nepoškvrneného Počatia P. Márie, Biel.²³
- ordinovaní boli 4 kňazi, 8 zomrelo.

¹⁴ ČÍŽMÁR, Marián. *Pásli zverené im stádo – Košickí biskupi v rokoch 1804 – 2004*, s. 156 – 157.

¹⁵ ČÍŽMÁR, Marián. *Pásli zverené im stádo – Košickí biskupi v rokoch 1804 – 2004*, s. 160.

¹⁶ ZUBKO, Peter. *Dejiny Košickej cirkvi v prameňoch (1803 – 2006)*, s. 33.

¹⁷ ZUBKO, Peter. Knižnica Košickej univerzity. In SEDLÁK, Peter. (edit.). *340. výročie kráľovského potvrdenia Košickej univerzity*. Košice: Teologický inštitút 2000, s. 95.

¹⁸ AACass, *Sacratissima caesareo-regia apostolica Majestas*. ZUBKO, Peter. *Dejiny Košickej kapituly (1804 – 2001)*. Prešov: VMV 2003, s. 51; SEDLÁK, Peter. *Dejiny Košickej cirkvi v prameňoch (1803 – 2006)*, s. 226.

¹⁹ ČÍŽMÁR, Marián. *Pásli zverené im stádo – Košickí biskupi v rokoch 1804 – 2004*, s. 160; ZUBKO, Peter. *Dejiny Košickej cirkvi v prameňoch (1803 – 2006)*, s. 34, 228, 236.

²⁰ *Schematismus Cassoviensis 1893*, s. 90.

²¹ *Schematismus Cassoviensis 1893*, s. 83.

²² *Schematismus Cassoviensis 1865*, s. 68.

²³ *Vlastivedný slovník obcí na Slovensku I*. Bratislava: VEDA 1977, s. 164.

1855:

- prestavba kostola sv. Ondreja Apoštola zo 14. stor., Šemša.²⁴
- ordinovaných bolo 16 kňazov, 17 zomrelo (z toho 2 na cholery).

Obdobie rokov 1856 – 1860

V r. 1856 preložil biskup Fábry chlapčenský učiteľský ústav z Miškovca do Košíc.²⁵

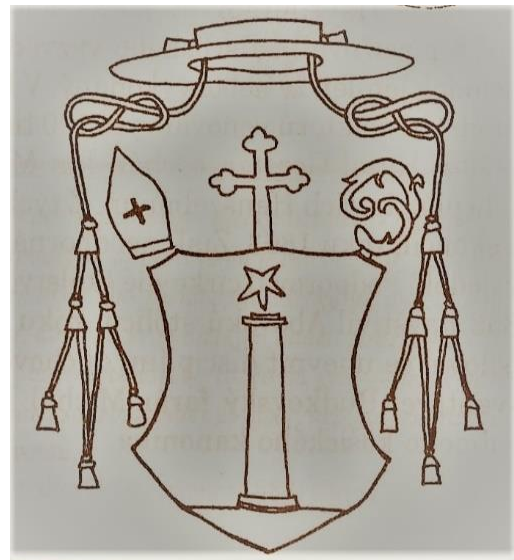
V uvedenom roku vypracoval biskupský zbor študijný plán, podľa ktorého sa učilo v seminároch až do r. 1917.²⁶

Biskup Fábry predložil Košickej kapitule 25. apríla 1856 žiadosť o schválenie siedmeho miesta v kapitule.²⁷

Dňa 28. apríla 1856 kráľ František I. schválil základinu Košickej kapituly kňaza Michala Kellnera 15 000 forintov na nový kanonický štalum, ktorú biskup Fábry rozšíril o 5000 forintov a vyzval biskupa, aby navrhol troch kandidátov na kanonika.²⁸ Prvým kanonikom na toto miesto bol bardejovský farár a vicearchidiakon František Jergencz.²⁹

Zmeny nastali aj v oblasti manželského práva. Dňa 8. októbra 1856 bol zverejnený nový zákon o manželstve pre celé Rakúsko-Uhorsko. Zrušený bol jozefínsky zákon a znova zavedené do platnosti cirkevné právo a nariadenia Tridentu.³⁰

V obežníku z 23. decembra biskup oboznámil kňazov s novým zákonom o manželstve. V Inštrukcii bolo aj vysvetlenie žiadosti o miešanom manželstve, ktorú poslal biskup Fábry do Ríma pápežovi v r. 1859. Splnomocnenie udeľovať dišpenzu od prekážky miešaného manželstva pápež udelil Fábrymu 11.11.1859 na dobu piatich rokov.

Erb košického biskupa Ignáca Fábryho

²⁴ *Schematismus Cassoviensis 1857*, s. 31.

²⁵ ČIŽMÁR, Marián. *Rehoľný život na území Košického arcibiskupstva*, s. 34; ZUBKO, Peter. *Dejiny Košickej cirkvi v prameňoch (1803 – 2006)*, s. 33.

²⁶ HIŠEM, Cyril. *Administrácia abovského archidiakonátu Košickej diecely v rokoch 1804 – 1918*. Prešov: VMV 2009, s. 22.

²⁷ ZUBKO, Peter. Menovanie kanonikov katedrálnej kapituly v Košiciach v roku 1951. In HIŠEM, Cyril – ZUBKO, Peter. (edit.). *Štyridsiate výročie úmrtia biskupa Jozefa Čárského*. Košice – TI, Katedra cirkevných dejín 2002, s. 102; ZUBKO, Peter. *Dejiny Košickej kapituly (1804 – 2001)*, s. 88.

²⁸ ZUBKO, Peter. *Dejiny Košickej kapituly (1804 – 2001)*, s. 51.

²⁹ ČIŽMÁR, Marián. *Páslí zverené im stádo – Košickí biskupi v rokoch 1804 – 2004*, s. 158; ZUBKO, Peter. Pôsobenie Jágerskej kapituly v Košiciach. In ZUBKO, Peter – HIŠEM, Cyril. (edit.). *Kapituly kanonikov*. Košice – Katedra cirkevných dejín 2002, s. 10.

³⁰ ČIŽMÁR, Marián. *Páslí zverené im stádo – Košickí biskupi v rokoch 1804 – 2004*, s. 161.

V Uhorsku sa totiž vyvinul zvyk, podľa ktorého až do uzavretia konkordátu nikdy neprosili pápeža o dišpenz, ale Inštrukcia už uvádza pravidlo, že dišpenz na uzavretie miešaného manželstva môže udeliť len pápež.³¹

Pozornosť sa venovala aj oprave košického Dómu. Dňa 23. decembra 1856 mesto Košice na svojom zasadnutí rozhodlo, že ročne venuje z vlastného zisku na opravu Dómu 4000 forintov. Vytvoril sa aj Spolok sv. Alžbety, ktorého prvá spoločná schôdza sa uskutočnila 29. januára 1859 s predsedajúcim biskupom Fábrym.³²

V roku 1857 biskup Fábry navštívil Šarišskú stolicu.³³ Kráľ František Jozef I. vymenoval v tomto roku biskupa Fábryho za tajného radcu.³⁴ Zároveň sa v tomto roku začali realizovať zbierky na náklady reštaurácie košickej katedrály a začali aj obnovovacie práce.³⁵

Košickú katedrálu dotoval aj samotný panovník. František Jozef I. prišiel do Košíc 31. augusta 1857 a 2. septembra 1857 navštívil Jasovské prepošstvo, dňa 3. septembra 1857 potom odišiel z Košíc do Miškolca. Na opravu dómu daroval 5000 zl. a biskupa Fábryho vymenoval za titulárneho prepošta Prepoštva v Szent-Jobbe s úmyslom, aby dôchodky z tohto prepoštva boli použité na zveľadenie Dómu. Aj kráľovná Alžbeta venovala 600 zl.³⁶

Pracovali tu: budapeštiansky staviteľ Karol Gerster, sochár Ján Marschalko, maliar František Klimkovics, archeológ Imrich Henszelmann. Práce skončili roku 1863. Žiaľ, neodborná a nesvedomitá práca nepriniesla žiadaný výsledok. Neboli totiž odstránené základné statické poruchy, ktoré neskôr po víchrici v roku 1875 veľmi zosilneli.³⁷ K reštaurovaniu Dómu zostavil dielo *Die Restauration des Elisabeth-Domes in Kassau (Mittheilungen der k. k. Centralcommission zur Erforschung und Erhaltung der Baudenkmale*. Wien 1859.³⁸

Rok 1858 bol poznačený úmrtím košického a potom nitrianskeho biskupa I. Palugyaya (24. júla).³⁹ Pohreb biskupa Palugyaya sa konal 26.7. v nitrianskej katedrále. Pohrebné obrady vykonal prepošt nitrianskej kapituly Ondrej Meszáros a telo biskupa bolo uložené v krypte katedrálneho chrámu.⁴⁰

Rok 1860 bol v diecéze priaznivý pre rozvoj cirkevného školstva. Biskup Fábry zriadil v Košiciach učiteľský ústav pre dievčatá a z jeho iniciatívy vznikli aj kláštorné školy

³¹ ČIŽMÁR, Marián. *Pásli zverené im stádo – Košickí biskupi v rokoch 1804 – 2004*, s. 161.

³² ČIŽMÁR, Marián. *Pásli zverené im stádo – Košickí biskupi v rokoch 1804 – 2004*, s. 158.

³³ ZUBKO, Peter. *Dejiny Košickej cirkvi v prameňoch (1803 – 2006)*, s. 33.

³⁴ ČIŽMÁR, Marián. *Pásli zverené im stádo – Košickí biskupi v rokoch 1804 – 2004*, s. 162.

³⁵ MARKUŠOVÁ, Kristína. Obnovy košického Dómu sv. Alžbety v 19. storočí (podiel biskupa Schustera). In SEDLÁK, Peter – ZUBKO, Peter. (edit.). *Košický biskup PhDr. Konštantín Schuster – 100. výročie smrti*. Košice – Teologický inštitút 2000, s. 27.

³⁶ ČIŽMÁR, Marián. *Pásli zverené im stádo – Košickí biskupi v rokoch 1804 – 2004*, s. 159.

³⁷ ČIŽMÁR, Marián. *Pásli zverené im stádo – Košickí biskupi v rokoch 1804 – 2004*, s. 158; LENČIŠ, Štefan. *Katalóg Košickej arcidiecézy*. Prešov: VMV 2006, s. 39 – 41; ZUBKO, Peter. *Dejiny Košickej cirkvi v prameňoch (1803 – 2006)*, s. 32; ZUBKO, Peter. *Dejiny Košickej kapituly (1804 – 2001)*, s. 193.

³⁸ MIHÓKOVÁ, Mária. *Slovník košických osobností 1848 – 1918*. Košice: ŠVK, s. 105.

³⁹ ČIŽMÁR, Marián. *Pásli zverené im stádo – Košickí biskupi v rokoch 1804 – 2004*, s. 120; JUDÁK, Viliam. Biskup Imrich Palud'ai košický a nitriansky biskup. In HIŠEM, Cyril – ZUBKO, Peter. (edit.). *Dvesto rokov Košickej diecézy*. Košice: Katedra cirkevných dejín TF KU 2005, s. 72.

⁴⁰ ČIŽMÁR, Marián. *Pásli zverené im stádo – Košickí biskupi v rokoch 1804 – 2004*, s. 121.

v Bardejove, Blatnom Potoku a Satoráljaujhelyi.⁴¹ V tomto roku začala v Bardejove pôsobiť rehoľa satmárok.⁴²

Sumarizácia

1856:

- (pre)stavba kostola sv. Štefana Uhorského, Komárov,⁴³
- ordinovaní 12 kňazi, zomrelí 9.

1857:

- stavba kostola Narodenia P. Márie, Ratvaj,⁴⁴
- ordinovaní 14 kňazi, zomrelí 11.

1858:

- prestavba kostola Narodenia P. Márie, Čerhov,⁴⁵ stavba nového kostola na novom mieste sv. Antona Veľkého, Rožkovany,⁴⁶
- ordinovaní 5 kňazi, zomrelí 5.

1859:

- (pre)stavba kostola sv. Petra a Pavla, Herľany,⁴⁷ Premenenia Pána, Sedlice,⁴⁸ ranogotického kostola Obetovania Pána, Štefanovce,⁴⁹
- ordinovaní 10 kňazi, zomrelí 3.

1860:

- prestavba kostola sv. Martina, Sveržov,⁵⁰
- ordinovaní 10 kňazi, zomrelí 7.

Záver života a smrť biskupa (1861 – 1867)

V r. 1863 ostrihomský arcibiskup Ján kardinál Scitovský zriadil komisiu, ktorá mala preskúmať fakt mučeníckej smrti košických mučeníkov.⁵¹

V tomto roku sa datuje aj počiatok výstavby kalvárie v Bardejove, postavená z milodarov a prácou miestnych remeselníkov a veriacich zdarma.⁵² Túto myšlienku mal už Ján Andraščík, realizoval ju Eduard Kaczvinszky.⁵³

Tento rok bol obzvlášť významný aj pre samotného biskupa, nakoľko mu Teologická fakulta v Budapešti udelila jubilejný diplom za zásluhy.⁵⁴

⁴¹ ČIŽMÁR, Marián. *Pásli zverené im stádo – Košickí biskupi v rokoch 1804 – 2004*, s. 159; ČIŽMÁR, Marián. *Rebolný život na území Košického arcibiskupstva*, s. 34; ZUBKO, Peter. *Dejiny Košickej cirkvi v prameňoch (1803 – 2006)*, s. 33.

⁴² ČIŽMÁR, Marián. *Rebolný život na území Košického arcibiskupstva*, s. 33, 270.

⁴³ *Schematismus Cassoviensis 1857*, s. 83.

⁴⁴ *Schematismus Cassoviensis 1865*, s. 58.

⁴⁵ *Schematismus Cassoviensis 1865*, s. 84.

⁴⁶ SEDLÁK, Peter. *Biskup Augustín Roškovaní a Rožkovany*, s. 83; *Schematismus Cassoviensis 1865*, s. 80.

⁴⁷ *Schematismus Cassoviensis 1865*, s. 68.

⁴⁸ *Schematismus Cassoviensis 1865*, s. 58.

⁴⁹ *Vlastivedný slovník obcí na Slovensku III*. Bratislava: VEDA 1978, s. 136. *Schematismus Cassoviensis 1893*, s. 87.

⁵⁰ *Schematismus Cassoviensis 1893*, s. 77.

⁵¹ ČIŽMÁR, Marián. *Pásli zverené im stádo – Košickí biskupi v rokoch 1804 – 2004*, s. 252 – 253.

⁵² HIŠEM, Cyril. Kalvárie na území Košickej arcidiecézy. In LENČIŠ, Š. (edit.): *Púte a putovanie*. Košice: Seminár sv. Karola Boromejského 2006, s. 120.

⁵³ JURKO, Jozef. Púte v Hornom Šariši na oživenie pamäti a identity kresťanov. In LENČIŠ, Štefan. (edit.). *Púte a putovanie*, s. 127.

⁵⁴ ČIŽMÁR, Marián. *Pásli zverené im stádo – Košickí biskupi v rokoch 1804 – 2004*, s. 162.

Nasledujúci rok začali košickí bohoslovci v košickom seminári vydávať nový časopis *Kikelet*. Dovtedy vydávali *Napredovanie*.⁵⁵

V roku 1864 bol významný aj 8. december, kedy pápež Pius IX. vydal encykliku *Quanta cura*, súčasťou ktorej bol aj Syllabus s 80 hlavnými bludmi súčasnej doby.⁵⁶

Zároveň sa v tejto súvislosti konali verejné pobožnosti spojené s plnomocnými odpustkami.⁵⁷

V júni 1865 biskup navštívil Sabinovský dekanát. Cieľom jeho návštevy nebola len vizitácia dekanátu, ale prezrel si aj, ako pokračujú opravné práce na kostole a zvonici. Biskup zároveň vyslúžil sviatosť birmovania vo farnostiach dekanátu – Svinia, Široké a Fričovce.⁵⁸

Dňa 15. októbra 1865 biskup oslepol, neskôr stratil aj schopnosť reči a postupne ochrnul.

Rok 1867 sa niesol v znamení ukončenia prác na obnove košickej katedrály.⁵⁹

Zároveň to bol rok, kedy rakúsko-uhorské vyrovnanie (4.2.1867) prinieslo ústup Viedne voči požiadavkám Maďarov. Na jeho spečatenie sa dal František Jozef I. v Budíne korunovať za uhorského kráľa. Následne bol ustanovený rakúsko-uhorský dualizmus.⁶⁰

Pre biskupa Fábryho bol rok 1867 posledným v jeho biskupskej službe. Zomrel 24. júna a pochovaný bol 1. júla v košickej katedrále. Pochoval ho jágerský arcibiskup Vojtech Bartakovič. Telo uložili do katedrálnej krypty.⁶¹

Sumarizácia:

1861:

– založená farnosť Úbrež. Prvá písomná zmienka o obci 1337. Kostol sv. Štefana Uhorského 1864. Existencia kostola 16. stor.,⁶²

- (pre)stavba kostola – Povýšenia sv. Kríža, Duplín;⁶³ Nanebovzatia P. Márie, Čaklov;⁶⁴ prestavba staršieho kostola sv. Kríža, Košické Hámre,⁶⁵

- ordinovaní kňazi 11, zomrelí 7.

1862:

- (pre)stavba kostola – sv. Mikuláša, Raslavice;⁶⁶ stavba verejnej kaplnky Všetkých svätých, Bodovce,⁶⁷

⁵⁵ HIŠEM, Cyril. Kňazský seminár v Košiciach do roku 1918. In HIŠEM, Cyril – SEDLÁK, Peter. (edit.). *750. výročie cirkevnej organizácie na území dnešnej Košickej arcidiecézy*. Košice: Kňazský seminár sv. Karola Boromejského 1999, s. 72.

⁵⁶ ŽIGOVÁ, Terézia. Prvý vatikánsky koncil a jeho ohlas v Európe. In HIŠEM, Cyril – ZUBKO, Peter. (edit.). *Dvesto rokov Košickej diecézy*. Košice: Katedra cirkevných dejín TF KU 2005, s. 148.

⁵⁷ SABOL, Eduard. *Založenie Košickej diecézy*, strojopis, s. 107.

⁵⁸ AFÚ, *História domus I.*, s. 18.

⁵⁹ MARKUŠOVÁ, Kristína. Obnovy košického Dómu sv. Alžbety v 19. storočí (podiel biskupa Schustera). In SEDLÁK, Peter – ZUBKO, Peter. (edit.). *Košický biskup PhDr. Konštantín Schuster – 100. výročie smrti*, s. 28.

⁶⁰ HIŠEM, Cyril. *Administrácia abovského archidiaconátu Košickej diecézy v rokoch 1804 – 1918*, s. 16.

⁶¹ ČIŽMÁR, Marián. *Pásli zverené im stádo – Košickí biskupi v rokoch 1804 – 2004*, s. 162.

⁶² LENČIŠ, Štefan. *Katalóg Košickej arcidiecézy*, s. 182.

⁶³ *Schematismus Cassoviensis 1865*, s. 68.

⁶⁴ *Vlastivedný slovník obcí na Slovensku I.*, s. 277; *Schematismus Cassoviensis 1865*, s. 109; *Schematismus Cassoviensis 1893*, s. 168.

⁶⁵ *Schematismus Cassoviensis 1818*, s. 15, 1893, s. 55.

⁶⁶ *Schematismus Cassoviensis 1865*, s. 72.

⁶⁷ *Schematismus Cassoviensis 1893*, s. 99.

- ordinovaní kňazi 7, zomrelí 7.

1863:

- (pre)stavba kostola – Mena P. Márie, Dubinné;⁶⁸ Mena P. Márie, Tuhrina;⁶⁹ kaplnka P. Márie, Ždaňa,⁷⁰

- ordinovaní kňazi 9, zomrelí 4.

1864:

– obnovená farnosť Zbudské Dlhé. Prvá písomná zmienka o meste 1268. Kostol sv. Štefana Uhorského. Existencia farnosti v r. 1549, starobylá farnosť. Miestna kapelánia 1786, zanikla 1804/6.⁷¹

- (pre)stavba kostola – sv. Štefana Uhorského, Úbrež,⁷² kaplnka Nanebovstúpenia Pána, Komárovce (Veľká Ida).⁷³

- ordinovaní kňazi 12, zomrelí 1.

1865:

- (pre)stavba kostola – sv. Martina, Bertotovce,⁷⁴

- ordinovaní kňazi 5, zomrelí 6.

1866:

- ordinovaní kňazi 9, zomrelí 4.

1867:

- zomrelí kňazi 3 a po nich biskup.

Rok	Miesto	Stavba/farnosť	Kňazi	
			Ordinovaní/Zomrelí	
1853	Jenkovce Stebnická Huta Svinia	Kostol sv. Štefana Uhorského Kostol Mena P. Márie Kostol Narodenia P. Márie	5	5
1854	Rovné Biel	Kostol Narodenia P. Márie Kaplnka Nepoškvrneného Počatia P. Márie	4	8
1855	Šemša	Kostol sv. Ondreja apoštola	16	17
1856	Komárov	Kostol sv. Štefana Uhorského	12	9
1857	Ratvaj	Kostol Narodenia P. Márie	14	11
1858	Rožkovany – Čerhov	Kostol sv. Antona Veľkého Kostol Narodenia P. Márie	5	5
1859	Herľany	Kostol sv. Petra a Pavla	10	3

⁶⁸ *Schematismus Cassoviensis 1865*, s. 72.

⁶⁹ *Schematismus Cassoviensis 1865*, s. 58.

⁷⁰ *Schematismus Cassoviensis 1893*, s. 39.

⁷¹ LENČIŠ, Štefan. *Katalóg Košickej arcidiecézy*, s. 109.

⁷² *Schematismus Cassoviensis et Satmariensis 1948*, s. 76.

⁷³ *Schematismus Cassoviensis 1893*, s. 64.

⁷⁴ *Schematismus Cassoviensis 1868*, s. 52.

	Sedlice Štefanovce	Kostol Premenenia Pána Kostol Obetovania Pána		
1860	Sveržov	Kostol Sv. Martina	10	7
1861	Duplín Čaklov Košícké Hámre	Kostol Povýšenia sv. Kríža Kostol Nanebovzatia P. Márie Kostol Sv. Kríža	11	7
1862	Bodovce Raslavice	Verejná kaplnka Všetkých svätých Kostol sv. Mikuláša	7	7
1863	Dubinné Tuhrina Ždaňa	Kostol Mena P. Márie Kostol Mena P. Márie Kaplnka P. Márie	9	4
1864	Úbrež Komárovce	Kostol sv. Štefana Uhorského Kaplnka Nanebovstúpenia Pána	12	1
1865	Bertotovce	Kostol sv. Martina	5	6
1866			9	4
1867				3

Záver

Ignác Fábry bol 14,6 roka biskupom a takmer 60 rokov kňazom. Jeho životná cesta nebola jednoduchá. Žil v dobe, ktorá nebola pokojná, ale až príliš pohnutá. Veľmi dobre to vystihujú slová epitafu: „...Útrapy nepriaznivých čias znášal s nezlomnou dušou, jeho potešením bolo podporovať biednych, potešovať zronených, dobročinnosťou získať mnohých, vľúdnosťou jednotlivých, a to bez každeho hluku, pretváranky a nápadnosti... A ty, dobrý čitateľ, cti jeho čnosti, dobré skutky a pamiatku.“⁷⁵

BIBLIOGRAFIA

Pramene

- AACass, Sacratissima caesareo-regia apostolica Majestas.
 AFÚ, História domus I.
 Informationis Tabella de Clero Juniore Dioecesis Cassoviensis pro primo Semestri anni 1810/11, Agriae 30.4.1811.
 SABOL, Eduard. Založenie Košickej diecézy, strojopis.
 Schematismus Cassoviensis 1818.
 Schematismus Cassoviensis 1857.
 Schematismus Cassoviensis 1865.
 Schematismus Cassoviensis 1868.
 Schematismus Cassoviensis 1893.
 Schematismus Cassoviensis et Satmariensis 1948.

⁷⁵ WICK, Vojtech. *Dóm sv. Alžbety v Košiciach*. Košice 1936, s. 329 – 332.

Literatúra

- ČIŽMÁR, Marián. *Pásli zverené im stádo – Košickí biskupi v rokoch 1804 – 2004*. Košice: VMV 2006.
- ČIŽMÁR, Marián. *Rehoľný život na území Košického arcibiskupstva*. Prešov: VMV 2004.
- HIŠEM, Cyril. *Administrácia abovského archidiakonátu Košickej diecézy v rokoch 1804 – 1918*. Prešov: VMV 2009.
- HIŠEM, Cyril. *Dejiny kňazského seminára v Košiciach (1918 – 1950)*. Košice: VMV 2000.
- HIŠEM, Cyril. Kalvárie na území Košickej arcidiecézy. In LENČIŠ, Štefan. (edit.). *Púte a putovanie*. Košice: Seminár sv. Karola Boromejského 2006.
- HIŠEM, Cyril. Kňazský seminár v Košiciach do roku 1918. In HIŠEM, Cyril – SEDLÁK, Peter. (edit.). *750. výročie cirkevnej organizácie na území dnešnej Košickej arcidiecézy*. Košice: Kňazský seminár sv. Karola Boromejského 1999.
- HIŠEM, Cyril. *Košické presbyterium (1804 – 2006)*. Prešov: VMV 2006.
- JUDÁK, Viliam. Biskup Imrich Palud'ai košický a nitriansky biskup. In HIŠEM, Cyril – ZUBKO, Peter. (edit.) *Dvesto rokov Košickej diecézy*. Košice: Katedra cirkevných dejín TF KU 2005.
- JURKO, Jozef. Púte v Hornom Šariši na oživenie pamäti a identity kresťanov. In LENČIŠ, Štefan. (edit.). *Púte a putovanie*. Košice: Seminár sv. Karola Boromejského 2006.
- LENČIŠ, Štefan. *Katalóg Košickej arcidiecézy*. Prešov: VMV 2006.
- MARKUŠOVÁ, Kristína. Obnovy košického Dómu sv. Alžbety v 19. storočí (podiel biskupa Schustera). In SEDLÁK, Peter – ZUBKO, Peter. (edit.). *Košický biskup PhDr. Konštantín Schuster – 100. výročie smrti*. Košice – Teologický inštitút 2000.
- MIHÓKOVÁ, Mária. *Slovník košických osobností 1848 – 1918*. Košice: ŠVK, 1995.
- SEDLÁK, Peter. *Biskup Augustín Roškovani a Rožkovany*. Prešov: Šarmprint, 2008.
- SZOKOLSZKY, Bertalan. *A százeves Kassai pöspökség*. Kassa 1904.
- Vlastivedný slovník obcí na Slovensku I*. Bratislava: VEDA 1977.
- Vlastivedný slovník obcí na Slovensku III*. Bratislava: VEDA 1978.
- WICK, Vojtech. *Dóm sv. Alžbety v Košiciach*. Košice 1936.
- ZUBKO, Peter – HROMJÁK, Ľuboslav. *Košickí biskupi*. Vranov nad Topľou 1998.
- ZUBKO, Peter. *Dejiny Košickej cirkvi v prameňoch (1803 – 2006)*. Prešov: VMV 2006.
- ZUBKO, Peter. *Dejiny Košickej kapituly (1804 – 2001)*. Prešov: VMV 2003.
- ZUBKO, Peter. Knižnica Košickej univerzity. In SEDLÁK, Peter. (edit.). *340. výročie kráľovského potvrdenia Košickej univerzity*. Košice: Teologický inštitút 2000.
- ZUBKO, Peter. Menovanie kanonikov katedrálnej kapituly v Košiciach v roku 1951. In HIŠEM, Cyril – ZUBKO, Peter. (edit.). *Štyridsiate výročie úmrtia biskupa Jozefa Čárskeho*. Košice – TI, Katedra cirkevných dejín 2002.
- ZUBKO, Peter. Pôsobenie Jágerskej kapituly v Košiciach. In ZUBKO, Peter – HIŠEM, Cyril. (edit.). *Kapituly kanonikov*. Košice – Katedra cirkevných dejín 200.
- ŽIGOVÁ, Terézia. Prvý vatikánsky koncil a jeho ohlas v Európe. In HIŠEM, Cyril – ZUBKO, Peter. (edit.). *Dvesto rokov Košickej diecézy*. Košice: Katedra cirkevných dejín TF KU 2005.

Internetové zdroje

Bishop Ignác Fábry. In <http://www.catholic-hierarchy.org/bishop/bfabry.html>

Dominik Zichy. In. www.roznava.rcc.sk

Adresa autora:

prof. ThDr. Cyril Hišem, PhD.

Katolícka univerzita v Ružomberku, Teologická fakulta v Košiciach

Inštitút cirkevných dejín, Hlavná 89, 041 21 Košice

email: cyril.hisem@ku.sk